
K veřejnoprávní odpovědnosti za zacházení s informacemi na kapitálovém trhu
(§ 80d zákona o cenných papírech)

I. Obecně k § 80d zákona o cenných papírech

Ustanovení § 80d odst. 1 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů, obsahuje obecný zákaz vědomě používat nepravdivé nebo klamavé informace nebo zamlčovat skutečnosti důležité při rozhodování o investici do cenného papíru při plnění informační povinnosti dle zákona o cenných papírech, jakož i při propagaci cenných papírů. Zákaz se vztahuje na všechny osoby, které buď plní informační povinnost nebo propagují cenný papír.

Dle ustanovení § 82 odst. 1 písm. c) vykonává Komise nad plněním povinnosti stanovené v § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech státní dozor. Podle § 86 odst. 1 zákona o cenných papírech pak Komise za její porušení může uložit opatření k nápravě nebo pokutu či uveřejnit oznámení o jejím porušení.

II. Propagace a plnění informační povinnosti

Propagací investičních cenných papírů je nutné rozumět jakékoli jednání směřující vůči veřejnosti nebo i proti omezenému okruhu osob, jehož účelem je poskytnout jakékoli informace o cenném papíru za účelem vzbuzení zájmu o dané cenné papíry. Rozsah těchto informací je z hlediska § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech nevýznamný.

Pojem „informační povinnost“ je v předmětném ustanovení užit ve svém nejširším významu. Vztahuje se tak na jakékoli poskytnutí informací, k němuž stanoví povinnost zákon o cenných papírech. Takovými nejsou jen povinnosti, které jsou výslovně zákonem o cenných papírech označeny jako informační, ale např. i povinnosti uveřejnit informace o cenných papírech ve standardizované formě prospektu, výroční zprávy či pololetní zprávy stejně jako plnění povinnosti emitenta cenných papírů uveřejňovat informace dle § 80c a § 80e zákona o cenných papírech.

Vzhledem k tomu, že postavení osob a jejich veřejnoprávní odpovědnost je v případech propagace investičních cenných papírů a v případech plnění informačních povinností obdobná, Komise se dále zabývala převážně poněkud složitější problematikou informační povinnosti s tím, že dosažené závěry je nutné obdobně aplikovat i na odpovědnost osob při propagaci investičních cenných papírů.

III. Osoby na které se vztahuje zákaz v § 80d zákona o cenných papírech

Zákon nestanoví, že by se povinnost dle § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech vztahovala výhradně na subjekty, kterým je uloženo plnění informační povinnosti. Dle jeho dikce se zakázaného jednání nesmí dopustit „nikdo“ „při plnění informační povinnosti“. Z toho

vyplývá, že zákaz se vztahuje na jakoukoli osobu, která se účastní plnění dané informační povinnosti. Tedy nejen ten, kdo „plní“, ale i ten, jehož osoba plní povinnost ke splnění využívá. Rozhodné bude, zda si je daná osoba vědoma, že používá klamavé nebo zavádějící informace či zamlčuje důležité skutečnosti.

Svým jednáním, případně opomenutím, tedy může porušit zákaz stanovený v § 80d zákona o cenných papírech fyzická i právnická osoba. Může jít o osobu, které zákon ukládá plnit informační povinnost, její statutární orgány či členy statutárních orgánů, zaměstnance, jiné osoby jednající v rámci svého oprávnění za jinou osobu, případně též o externí spolupracovníky (uplatní se zejména u propagace).

Pro účely posuzování veřejnoprávní odpovědnosti není podstatného rozdílu mezi tím, jestli za právnickou osobu nebo jménem právnické osoby jedná její zaměstnanec, člen statutárního orgánu nebo jiná osoba na základě plné moci či obdobného právního vztahu. Právní úkony učiněné dle smlouvy o zastoupení nebo na základě existence pracovněprávního vztahu mají tytéž právní účinky, jako kdyby je učinila právnická osoba sama svým statutárním orgánem, a právní úkon učiněný třetí osobou vůči zástupci či zaměstnanci má stejné právní účinky, jako by byl učiněn přímo vůči zastoupené právnické osobě, resp. jejímu statutárnímu orgánu. Proto v dalším textu nerozlišujeme jednání „za společnost“ a jednání „jménem společnosti“ a pro oba druhy jednání užíváme obecného termínu „jednání za společnost“.

IV. Postavení zaměstnanců, členů statutárních orgánů a zástupců právnických osob

V této souvislosti vyvstává otázka postavení zaměstnanců, členů statutárních orgánů a zástupců právnických osob, kterým je uložena informační povinnost. Dle názoru Komise je nutné vycházet z toho, že zákaz v § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech se vztahuje na osoby, které dané informace skutečně „používají“ při plnění informační povinnosti (příp. při propagaci). Jedná se tedy o ty osoby, které mohou rozhodovat o jejich použití a jejichž jednání je tak zásadní podmínkou následku zakládajícího porušení zákona. Takovými pravidelně nebudou zaměstnanci, kteří pouze zpracovávají informace, ale v jejichž pravomoci není rozhodnout o konečné celkové podobě daného sdělení. Naopak jsou jimi zaměstnanci, kteří rozhodují o konečné podobě sdělení, jako jsou např. osoby odpovědné za zpracování prospektu dle § 75 odst. 1 in fine zákona o cenných papírech nebo osoby v obdobném postavení ve vztahu k plnění jiných informačních povinností. V obdobném postavení jsou i členové statutárních orgánů, jejichž schválení konkrétní podoba dané informace nejčastěji podléhá.

Jestliže např. dle vnitřních předpisů emitenta registrovaných cenných papírů má odpovědnost za obsah pololetní zprávy ředitel odboru compliance a pololetní zpráva bude obsahovat klamavé informace, o kterých ředitel odboru compliance věděl, pak se dopustí porušení ustanovení § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech.

V. Postavení právnických osob

Samotná skutečnost, že porušení § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech se dopustil zaměstnanec, zástupce nebo člen statutárního orgánu právnické osoby neznamena, že by bylo vyloučené, aby totéž jednání bylo zároveň kvalifikováno jako porušení § 80d zákona o cenných papírech právnickou osobou. Pokud o použití klamavé informace věděly osoby, které byly oprávněny v dané věci za právnickou osobu jednat, pak ve vztahu k otázce úmyslného jednání právnické osoby platí, že o použití klamavé informace věděla i samotná

právnícká osoba. Vzhledem k tomu, že jednání daných fyzických osob je nutné považovat za jednání právnické osoby (srov. § 20 občanského zákoníku a dále § 13 odst. 1, § 14 a § 15 obchodního zákoníku), nelze než konstatovat, že porušení § 80d zákona o cenných papírech se v těchto případech dopustí i právnická osoba samotná.

Pouze pokud se protiprávního jednání dopustí osoba, která v dané záležitosti bude jednat za právnickou osobu, avšak takové jednání, byť by vůči třetím osobám společnost zavazovalo, bude v rozporu s vnitřními předpisy právnické osoby nebo v rozporu se smluvním ujednáním, nelze (s výhradou níže uvedeného) konstruovat, že by i v těchto případech měla právnická osoba vědomost o takovém jednání.

Vědomí právnické osoby o protizákonném jednání je naopak nutné dovozovat i v situaci, kdy o této skutečnosti věděla osoba oprávněná jednat za společnost, avšak v dané věci jednala za společnost osoba jiná, která naopak tuto vědomost neměla či k porušení zákona došlo na základě předchozího rozhodnutí, úkolu nebo schválení statutárním orgánem společnosti nebo osobami vykonávajícími řídicí či kontrolní činnost. Posledně uvedené se uplatní i v případech, kdy nebude fakticky možné identifikovat konkrétní fyzickou osobu, která se dopustila správního deliktu.

VI. Informování o kurzotvorných informacích

Zvláštní zmínku si zaslouží problematika informační povinnosti emitenta registrovaných akcií ve vztahu k tzv. „kurzotvorným informacím“ dle § 80c odst. 2 písm. b) zákona o cenných papírech. Pokud emitent neuveřejní kurzotvorné informace, jak požaduje zákon, pak se dopustí porušení povinnosti stanovené v § 80c odst. 2 písm. d) zákona o cenných papírech, který je ve vztahu speciality ke generální klauzuli v § 80d zákona o cenných papírech. Osobám jednajícím za emitenta však ustanovení § 80c odst. 2 písm. d) zákona o cenných papírech žádnou povinnost nestanoví, a proto by v případě nesplnění povinnosti emitentem, mohly být tyto osoby za výše uvedených podmínek shledány odpovědnými za porušení § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech.

Pokud emitent uveřejní kurzotvorné informace a splní tak povinnost dle § 80c odst. 2 písm. b) zákona o cenných papírech, přesto může zároveň porušit povinnost dle § 80d odst. 1 zákona o cenných papírech, pokud při prezentaci kurzotvorných informací použije nepravdivé nebo klamavé informace nebo zamlčí důležité skutečnosti, byť by tyto skutečnosti nebyly samy o sobě shledány kurzotvornými. Shodně platí o případné veřejnoprávní odpovědnosti osob jednajících za emitenta.

Prezidium Komise pro cenné papíry schválilo dne 16. 12. 2003.

Kontaktní osoba:

JUDr. Vlastimil Pihera, tel.: 221 096 233, email: vlastimil.pihera@sec.cz